

Bruselj, 24. april 2025
(OR. en)

8235/25
ADD 1

JAI 491
SCHENGEN 22
SCH-EVAL 25
FRONT 95
IXIM 79
MIGR 145
ASILE 34
ENFOPOL 121
COMIX 121
CORDROGUE 45
VISA 60
CH
IS
NO
LI

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 23. april 2025

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2025) 185 final

Zadeva: PRILOGA
k
Sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu,
Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij
Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 185 final.

Priloga: COM(2025) 185 final

Bruselj, 23.4.2025
COM(2025) 185 final

ANNEX 1

PRILOGA

k

Sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij

Poročilo o stanju schengenske ureditve 2025

PRILOGA 1

Izvajanje schengenskega sistema: horizontalni in za posamezne države specifični pregled dejavnosti schengenskega ocenjevanja in spremljanja, vključno z razmerami na notranjih mejah

Schengensko območje je največje območje svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja na svetu. Koristi več kot 450 milijonom državljanov EU in državljanom tretjih držav, ki živijo v EU ali jo obiščejo kot turisti, študenti ali poslovno. Schengensko območje že štiri desetletja zagotavlja to svobodo in varnost s trdnim okvirom, na katerem temelji njegovo vsakodnevno delovanje. Schengenski sistem določa harmonizirana pravila za vstop z visokimi standardi, zagotavlja strogo in učinkovito upravljanje zunanjih meja ter spodbuja učinkovito sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter priseljavanja. Sistem ne deluje ločeno, temveč temelji na okviru upravljanja, ki daje prednost učinkovitemu izvajanju schengenskih pravil in usklajenim odzivom.

Glede na navedeno ima **schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem** ključno vlogo pri spodbujanju razmer za dobro delujoče območje brez nadzora na notranjih mejah. V okviru tega mehanizma medsebojnega sodelovanja skupine nacionalnih strokovnjakov, ki jih usklajuje Komisija ter podpirajo opazovalci iz agencij in organov EU, izvajajo ocenjevanja vsake schengenske države, da bi ugotovili pomanjkljivosti in poskrbeli za njihovo hitro odpravo ter tako preprečili morebitne učinke prelivanja, ki bi lahko ogrozili celovitost in stabilnost schengenskega območja. Ta mehanizem je tudi orodje za ocenjevanje pripravljenosti novih držav, da uporabljajo vsa schengenska pravila, s končnim ciljem odprave nadzora na notranjih mejah v okviru procesa pristopa k schengenskemu območju.

Komisija in schengenske države so leta 2024 ob močni podpori agencij in organov EU dosegle nadaljnji napredek pri **tretji generaciji schengenskih ocenjevanj**. Uporaba nove uredbe o schengenskem ocenjevanju je vključevala veliko poenostavitev in zmanjšanje upravnega bremena (pri novih poročilih o schengenskih državah je bilo pripravljenih šestkrat manj poročil, kar je pomenilo manj priporočil) z večjo strateško osredotočenostjo in racionalizacijo ter večjo preglednostjo rezultatov. To je bilo podprto tudi s krepitvijo sodelovanja nacionalnih koordinatorjev za schengensko ocenjevanje držav. Poleg tega je bila razvita celovita strategija usposabljanja za oblikovanje enotnega okvira usposabljanja za schengensko ocenjevanje. Komisija bo ta novi pristop še naprej utrjevala s krajšimi poročili in manj priporočili, hkrati pa se bo osredotočala na večje izvajanje najpomembnejših strukturnih reform.

Schengenska ocenjevanja so bila leta 2024 izvedena na Hrvaškem, Poljskem, Madžarskem, Slovaškem in Češkem, kar je posebej osvetlilo razmere na vzhodnih mejah EU. Pri teh ocenjevanjih so bili poudarjeni izzivi, ki izhajajo iz sedanjega geopolitičnega okolja, vključno s hibridnimi grožnjami Rusije, ki pomembno vplivajo na notranjo varnost schengenskega območja. Na splošno so ocenjevanja pokazala, da te države učinkovito sodelujejo v schengenski strukturi in izvajajo vzpostavljena pravila. Vendar je glede na spreminjajoče se

varnostne izzive potrebna večja pripravljenost. Čeprav je bilo zagotavljanje popolnega spoštovanja temeljnih pravic na meji skupni izziv, je ocenjevanje Madžarske razkrilo resne pomanjkljivosti pri spoštovanju temeljnih pravic med postopki na meji in postopki vračanja. Ocenjevanja so bila opravljena tudi na konzulatih Danske, Norveške in Švedske, in sicer v zvezi z njihovimi schengenskimi ocenjevanji vizumske politike za leto 2022, kar je pripomoglo h končni odpravi zaostankov pri ocenjevanjih, ki so bila preložena zaradi pandemije COVID-19. Poleg tega je v Mumbaju v Indiji potekal nenapovedan obisk v zvezi z uporabo skupne vizumske politike na konzulatih Nemčije, Poljske in Španije.

V okviru dejavnosti ocenjevanja je bila posebna pozornost namenjena tudi **razmeram na notranjih mejah**. Čeprav nobena od ocenjenih schengenskih držav med ocenjevalnimi obiski ni ponovno uvedla nadzora na svojih notranjih mejah, je tak nadzor vplival na nekatere ocenjene države (tj. Hrvaško, Poljsko, Madžarsko, Slovaško in Češko), saj so tak nadzor ponovno uvedle sosednje države. Koordinator za schengensko ureditev je to pomembno vprašanje izpostavil tudi na rednih dvostranskih in večstranskih srečanjih s schengenskimi državami. V okviru tega strukturiranega dialoga je bilo organiziranih 15 srečanj med državami, ki so ponovno uvedle nadzor na notranjih mejah, in državami, na katere tak nadzor vpliva. Te razprave so ponovno potrdile ciljno usmerjeno naravo nadzora na notranjih mejah in zagotovile priložnosti za nadaljnjo krepitev čezmejnega sodelovanja ob upoštevanju izboljšanih orodij, uvedenih z zakonikom o schengenskih mejah, ki je začel veljati lani.

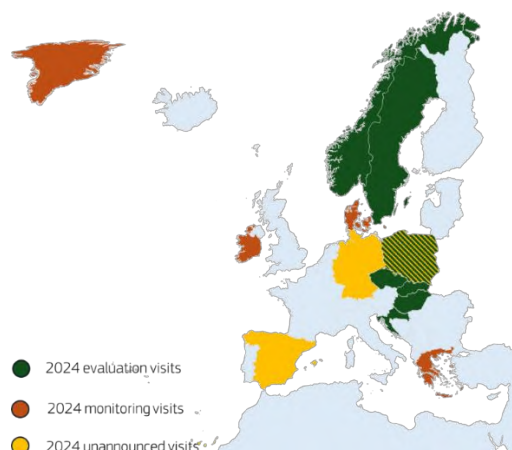
V okviru okrepljenih prizadevanj za **spremljanje** v okviru schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma so bili opravljeni ponovni in preveritveni obiski v Grčiji (zaradi resnih pomanjkljivosti, ugotovljenih leta 2021), na Irskem (v okviru tekočega prvega schengenskega ocenjevanja) in na Danskem. Rezultati vseh dejavnosti spremljanja so bili vključeni v **pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024**, ki je bil schengenskim državam predstavljen na decembrskem zasedanju Schengenskega sveta.

Leto 2024 je bilo tudi leto uresničevanja ključne strateške prednostne naloge, kot jo je opredelil Evropski svet, saj je bilo izvedeno **tematsko ocenjevanje učinkovitejšega vračanja**. Sprejetje poročila decembra 2024 je utrlo pot konkretnim izboljšavam sistemov vračanja, pri čemer so bile opredeljene pomanjkljivosti v postopku vračanja, ki omejujejo učinkovitost sistema, skupaj z najboljšimi praksami, ki jih izvajajo nekatere schengenske države in ki zagotavljajo rešitve za skupne izzive. Rezultati tematskega ocenjevanja so bili vključeni tudi v predlog Komisije za nov zakonodajni okvir o vračanju, sprejet 11. marca 2025, in zagotavljajo časovni načrt za ukrepanje do začetka veljavnosti novih pravil.

Pogled v prihodnost v tem pomembnem letu, v katerem praznujemo 40. obletnico Schengenskega sporazuma, ki je eden od ključnih dosežkov povezovanja EU, pokaže, da schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem ostaja osrednjega pomena za delo na terenu za izvajanje schengenske strukture. Da bi se upošteval nov regulativni okvir, bo ocenjevalni vprašalnik posodobljen, Komisija pa bo okrepila strateško osredotočenost z natančnejšo opredelitvijo (v tesnem sodelovanju z nacionalnimi koordinatorji za schengensko ocenjevanje držav) obsega ocenjevanja za prednostno razvrstitev področij z največjim vplivom. To pa mora spremljati strožji politični nadzor, saj trajne pomanjkljivosti pri izvajanju

schengenskih pravil še naprej spodkopavajo pravilno delovanje schengenskega območja. Za odpravo teh pomanjkljivosti so nujno potrebni oprijemljivi popravni ukrepi.

1. Dejavnosti ocenjevanja in spremljanja v letu 2024

Dejavnosti ocenjevanja v letu 2024¹

V preteklem letu so strokovnjaki iz Komisije in schengenskih držav ob podpori opazovalcev iz agencij, uradov in organov EU² izvedli **letni program schengenskih ocenjevanj za leto 2024**. Ocenjene države so bile Hrvaška, Poljska, Madžarska, Slovaška in Češka. Po teh ocenah je Komisija sprejela **poročili o schengenskih državah** za Hrvaško³ in Poljsko⁴ ter poročilo o ocenjevanju v zvezi z resnimi pomanjkljivostmi, ugotovljenimi na Madžarskem. Zaključena so bila tudi ocenjevanja Danske, Norveške in Švedske (ki so bila odložena zaradi omejitev, ki so bile posledica pandemije COVID-19).

Glede na regionalno dinamiko, ki vpliva na te države, zlasti tiste, ki so izpostavljene hibridnim grožnjam iz Rusije in uporabi migracij kot orožja s strani Belorusije, velikemu migracijskemu pritisku in čezmejnemu kriminalu, je bila posebna pozornost namenjena naslednjim prednostnim nalogam:

- trdnemu nacionalnemu upravljanju schengenskega območja kot osnovnemu pogoju, da schengenske države učinkovito sodelujejo v schengenskem sistemu in ga celovito izvajajo z učinkovitimi političnimi in upravnimi zmogljivostmi;
- okrepljenim zmogljivostim za upravljanje meja, da bi se zunanje meje učinkovito nadzorovale v običajnih okoliščinah in med krizami, vključno z zanesljivim načrtovanjem

¹ Za pregled dejavnosti ocenjevanja za leto 2024 glej: [Schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem – Evropska komisija](#).

² Evropska agencija za mejno in obalno stražo (Frontex), Evropski nadzornik za varstvo podatkov (ENVP), Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA), Agencija Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) in Agencija Evropske unije za operativno upravljanje obsežnih informacijskih sistemov s področja svobode, varnosti in pravice (eu-LISA).

³ Schengensko ocenjevanje Hrvaške – povzetek in priporočila so na voljo tukaj: [Schengensko ocenjevanje Hrvaške](#).

⁴ Schengensko ocenjevanje Poljske – povzetek in priporočila so na voljo tukaj: [Schengensko ocenjevanje Poljske](#).

ravnanja v izrednih razmerah in popolnim spoštovanjem temeljnih pravic v okviru evropskega integriranega upravljanja meja;

- namenu primernim varnostnim pobudam s sosednjimi schengenskimi državami, ob sprejetju celovitega pristopa celotne poti, ki poudarja proaktivno sodelovanje med policijskimi silami in nemoteno izmenjavo informacij;
- strogemu preverjanju pogojev za vstop iz tretjih držav kot del vizumskih postopkov in izvajanju učinkovitih postopkov za vrnitev posameznikov, ki jim ni dovoljeno ostati na schengenskem območju;
- izkoriščanju obsežnih informacijskih sistemov za podporo vsem fazam schengenskega procesa in zagotavljanje, da njihove izboljšane funkcionalnosti prinašajo oprijemljive rezultate pri krepitvi varnosti, upravljanju zunanjih meja in lažji izmenjavi informacij, ob spoštovanju zahtev glede varstva podatkov.

Ključne ugotovitve iz ocenjevanj držav za leto 2024

Na splošno je bilo v ocenjevanjih držav za leto 2024 poudarjeno, da schengenska struktura postaja vse pomembnejša pri reševanju ključnih izzivov, s katerimi se spoprijemajo schengenske države in EU, vključno z večjim pritiskom na zunanjih mejah, upravljanjem notranje varnosti glede na spreminjajoče se grožnje in splošno racionalizacijo procesov. To je bilo zlasti očitno v ocenjenih državah, predvsem tistih ob vzhodni meji EU, ki imajo podobno regionalno dinamiko.

Medtem ko so nekatere ocenjene države dosegle znaten napredek pri izvajanju schengenskih pravil, na primer kar zadeva okrepljeno varovanje kopenskih meja in dejavnejše policijsko sodelovanje, se druge še naprej spoprijemajo z izzivi pri izpolnjevanju visokih schengenskih standardov v celoti. Ranljivosti so pogosto posledica nezadostnih specializiranih virov, neusklajenosti med strateškimi in operativnimi prednostnimi nalogami ter nezadostne uporabe obstoječih tehničnih in pravnih orodij za prepoznavanje in obravnavanje hitro spreminjajočih se čezmejnih varnostnih groženj.

Ocenjevanja za leto 2024 ponovno kažejo, da je nujno dati prednost schengenskim politikam, procesom in orodjem na politični, strateški in operativni ravni, da bi zagotovili učinkovito izvajanje na terenu in s tem prispevali k dobro delujočemu schengenskem območju.

Februarja 2024 je Komisija opravila **nenapovedan obisk** nemškega, poljskega in španskega konzulata v Mumbaju v Indiji, da bi ocenila skupno vizumsko politiko. Cilj je bil oceniti morebitne ranljivosti v tem ključnem vozlišču pred vstopom na schengensko območje, ki je ena od lokacij z največjim številom izdanih vizumov za kratkoročno bivanje in se srečuje z vse večjim povpraševanjem. Ocenjevanje je omogočilo preučitev nekaterih pritožb, ki jih Komisija redno prejema zaradi predolгих čakalnih dob za naročanje na termine, kar lahko med drugim

privede do trgovanja z vizumi. V zvezi s tem je skupina za ocenjevanje ocenila sodelovanje z zunanjimi ponudniki storitev in vprašanja, specifična za posamezno državo (npr. za Nemčijo centralizacija operacij v Mumbaju). Pri nenapovedanem ocenjevanju je bilo ugotovljeno, da tri schengenske države na svojih konzulatih nimajo resnih pomanjkljivosti pri izvajanju vizumske obveznosti in da so odločitve o vlogah za izdajo vizuma na splošno utemeljene. Med ponavljajočimi se vprašanji, ki jim je še vedno treba nameniti pozornost in jih izboljšati, sta sodelovanje z zunanjimi ponudniki storitev in uporaba informacijskih sistemov za podporo vizumskim postopkom.

Dejavnosti spremljanja v letu 2024

Stalno spremljanje je v središču prizadevanj v okviru upravljanja, da bi opredelili izzive in se odzvali z dejanskimi, merljivimi rezultati. Zato je uspeh schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma – in s tem stabilnost samega schengenskega območja – odvisen od učinkovitega izvajanja priporočenih popravilnih ukrepov. Ukrepi so prilagojeni specifičnim razmeram v vsaki schengenski državi ter so namenjeni izboljšanju uporabe schengenskih pravil in zagotavljanju, da vsaka država članica pozitivno prispeva k skupni svobodi in varnosti.

Komisija je v prizadevanju za okrepitev razsežnosti spremljanja schengenskih ocenjevanj okrepila nadzor nad **poročili o nadaljnem ukrepanju**, ki so jih predložile schengenske države, da bi hitro ugotovila morebitne vrzeli in zamude pri izvajanju. Čeprav je s pregledom stanja schengenske ureditve poročanje schengenskih držav postalo doslednejše in rednejše, je treba poročila o nadaljnem ukrepanju še vedno predložiti pravočasno. Leta 2024 je sedem schengenskih držav zamujalo z njihovo predložitvijo. Prizadevanja je treba osredotočiti tudi na izboljšanje kakovosti poročanja, da bi se zagotovila ustreznost posredovanih informacij. Tako bo lahko Komisija učinkovito izpolnjevala svojo vlogo spremljanja in poskrbela za smiselno izmenjavo, ki bo dala oprijemljive rešitve, hkrati pa opredelila napredek in preostale vrzeli.

Komisija je v okviru okrepljenih prizadevanj za spremljanje izvedla ciljno usmerjene obiske za spremljanje, vključno z enim ponovnim obiskom za oceno resnih pomanjkljivosti, ki so bile predhodno ugotovljene, in tremi preveritvenimi obiski za oceno napredka pri izvajanju akcijskih načrtov.

Ponovni obisk v letu 2024

- **Grčija** (november 2024). Glede na resne pomanjkljivosti, ugotovljene leta 2021 v zvezi s postopki in zaščitnimi ukrepi pri vračanju državljanov tretjih držav, ki nimajo zakonite pravice do prebivanja, je bil namen obiska oceniti izvajanje popravilnih ukrepov. Glede na omejen napredek Grčije je skupina za ocenjevanje ugotovila, da resne pomanjkljivosti še vedno obstajajo.

Preveritveni obiski v letu 2024

- **Grčija** – upravljanje zunanjih meja (september 2024). Razlog za ta obisk je bil omejen napredek, o katerem je Grčija poročala po ocenjevanju leta 2021. Obisk je pokazal

majhen napredek na strateški ravni in na kopenskih mejah, zaradi česar so potrebni nujni popravni ukrepi.

- **Danska** – upravljanje zunanjih meja (december 2024). Cilj je bil oceniti razvoj, o katerem so poročali danski organi, pri krepitvi splošnega upravljanja in usklajevanja upravljanja meja. Obisk je potrdil, da so bile dosežene pomembne izboljšave, vendar so potrebna nadaljnja prizadevanja za pospešitev celovitega izvajanja okrepljene strukture upravljanja meja, podprta s celovito strategijo človeških virov z zadostnim osebjem in ustreznim usposabljanjem.
- **Irska** – notranja varnost kot nadaljnje ukrepanje na podlagi tekočega prvega ocenjevanja (november 2024). Obisk je potrdil, da je bil dosežen znaten napredek pri krepitvi notranje varnosti EU z izvajanjem Schengenskega informacijskega sistema, vključno z novimi funkcionalnostmi, vendar so izboljšave na področju policijskega sodelovanja ostale omejene. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za pospešitev dela v okviru prvega schengenskega ocenjevanja, ki bi mu koristilo okrepljeno upravljanje schengenskega območja, da se zagotovi hitro izvajanje popravnih ukrepov.

Trenutno imajo tri schengenske države še vedno resne pomanjkljivosti pri izvajanju schengenskih pravil⁵. Koordinator za schengensko ureditev tesno sodeluje z ustreznimi nacionalnimi organi, Komisija pa dejavno spremlja razmere.

Po zadnjih ocenah poročil o nadaljnjem ukrepanju, ki so jih predložile države članice, **Komisija** v skladu s členom 21(3) uredbe o schengenskem ocenjevanju **zaključuje akcijska načrta**⁶ Lihtenštajna na področju Schengenskega informacijskega sistema⁷ in policijskega sodelovanja⁸ ter akcijski načrt Slovenije⁹ v zvezi s skladnostjo z zahtevami glede varstva podatkov pri izvajanju schengenske strukture. Komisija je ob upoštevanju rezultatov dejavnosti ocenjevanja, izvedenih leta 2024, **tehnično zaključila** akcijske načrte Poljske, ki so bili v času ocenjevanja še vedno odprti¹⁰.

2. Pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024

Komisija je na zasedanju Schengenskega sveta decembra 2024 ministrom schengenskega območja predložila pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024. Pregledu so bile priložene prilagojene strateške prednostne naloge, pri čemer je bil poudarjen doseženi napredek, hkrati pa je bilo pozvano k večjim prizadevanjem na ključnih področjih.

⁵ Grčija, Francija in Madžarska.

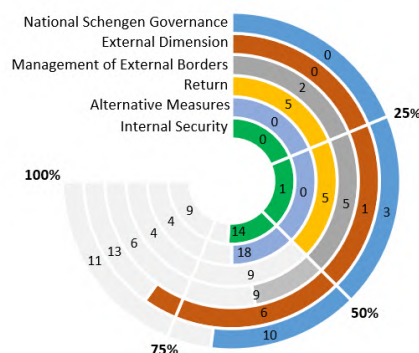
⁶ Akcijski načrti, ki še niso bili zaključeni pred rednimi ocenjevanji Češke, Madžarske in Slovaške v letu 2024, bodo zaključeni s poročili o schengenskih državah, ki bodo sprejeta leta 2025.

⁷ Zaključeno 16. oktobra 2024.

⁸ Zaključeno 1. novembra 2024.

⁹ Zaključeno 8. novembra 2024.

¹⁰ C(2024) 8110 final z dne 17. decembra 2024.

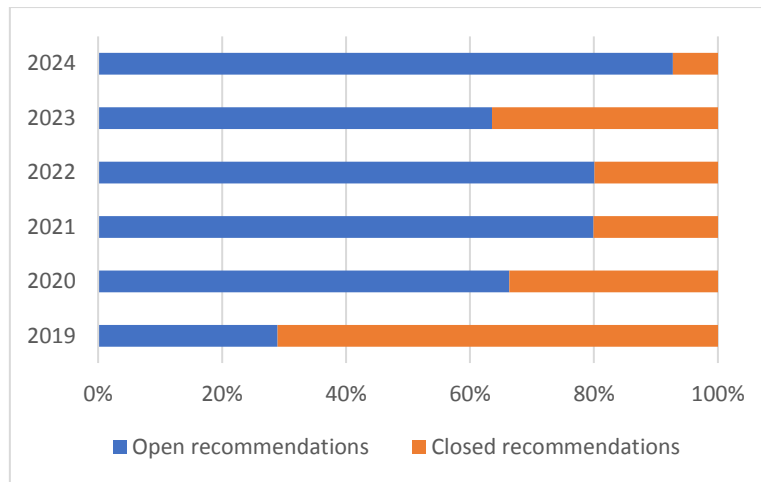

Pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024 (zbirno): splošno stanje izvajanja po posameznih razsežnostih

Analiza dejavnosti ocenjevanja in spremljanja, izvedenih leta 2024, je pokazala napredek na več pomembnih področjih, pri čemer so nekatere schengenske države hitro napredovale pri izvajanju svojih akcijskih načrtov. V zvezi s schengensko vizumsko politiko je na primer več držav poročalo o horizontalnih izboljšavah pri odpravljanju pomanjkljivosti v praksah zunanjih ponudnikov storitev. Zlasti Norveška in Švedska sta kljub temu, da sta bili na področju vizumov ocenjeni leta 2024, dosegli znaten napredek in sta blizu dokončanja svojih akcijskih načrtov. Podobno si je Ciper močno prizadeval za izvajanje potrebnih popravilnih ukrepov, pri čemer je znatno izboljšal postopek vračanja in Schengenski informacijski sistem. Medtem sta ocenjevanji Poljske in Madžarske, na podlagi katerih so sicer bila izdana nova priporočila, pokazali tudi na znaten napredek pri izvajanju popravilnih ukrepov iz prejšnjega ocenjevalnega cikla.

Vendar je pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024 potrdil tudi trajen trend, ugotovljen v zadnjih letih, in sicer **neenakomerno hitrost izvajanja** priporočil na nacionalni ravni po schengenskem ocenjevanju. Pregled stanja schengenske ureditve je kratek pregled stanja izvajanja v danem trenutku¹¹, schengenske države, ki so bile ocenjene v istem letu in za katere se zato pričakuje, da bodo v podobnih fazah izvajanja, pa kljub temu kažejo znatno različne stopnje napredka. Medtem ko sta na primer dve schengenski državi, ki se ocenjujeta leta 2025, že skoraj v celoti izvedli vsa priporočila, to ne velja za tretjo državo.

¹¹ V skladu z metodologijo za pregled stanja schengenske ureditve za leto 2024 pregled stanja schengenske ureditve ne vključuje rezultatov za Češko, Madžarsko, Poljsko in Slovaško, saj poročila o državah z ustreznimi priporočili po rednih ocenjevanjih za leto 2024 še niso bila sprejeta. Bolgarija in Romunija prav tako nista bili vključeni, saj bo njuno prvo redno ocenjevanje potekalo šele v drugi polovici leta 2025. Schengenske države, ki so bile ocenjene nedavno, in sicer leta 2023 in v začetku leta 2024 (tj. Hrvaška, Estonija, Finska, Latvija in Litva), še niso imele priložnosti predložiti svojih akcijskih načrtov, ki vključujejo načrtovane popravne ukrepe, ki jih je treba sprejeti, oziroma svojih prvih poročil o nadaljnjem ukrepanju, saj se roki še niso iztekli.

Stanje izvajanja priporočil iz schengenskega ocenjevanja aprila 2025

Poleg tega je precejšnje število **dolgotrajnih pomanjkljivosti še vedno prisotnih** v več schengenskih državah še leta po tem, ko so bila opravljena njihova ocenjevanja; številne od teh pomanjkljivosti se nanašajo na osrednje vidike schengenskega okvira. To spodkopava učinkovitost schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma pri popolnem podpiranju delovanja, varnosti in celovitosti schengenskega območja. S tem pa nastajajo kritične ranljivosti, ki bi lahko, če ne bodo hitro obravnavane, znatno negativno vplivale na splošno delovanje schengenskega območja.

Horizontalni element, ki zahteva **nujne popravne ukrepe**, zadeva izvajanje obsežnih informacijskih sistemov, na katerih temelji schengenska struktura, kar pomeni ranljivost z daljnosežnimi varnostnimi posledicami za upravljanje meja, migracije ter preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj. To je bilo ugotovljeno kot velika pomanjkljivost v vsaj polovici ocenjenih držav. Kljub izboljšanim funkcionalnostim Schengenskega informacijskega sistema, ki so namenjene krepitvi varnosti in racionalizaciji postopkov, njihov polni potencial ostaja neizkoriščen, saj schengenske države sistema ne uporabljajo v skladu z zahtevanimi standardi in zmogljivostmi. Pet držav na primer še vedno ne izdaja razpisov ukrepov za ranljive osebe, kot so otroci, ki jim grozi ugrabitev, ena država pa je odgovorna za izdajo 75 % takih razpisov ukrepov. Samo 16 držav je ustvarilo razpise ukrepov za poizvedovalne kontrole, tako da v sistemu ostajajo kritične vrzeli: te kontrole omogočajo pridobivanje informacij o osebah ali povezanih predmetih za namene pregona kaznivih dejanj in preprečevanja groženj javni ali nacionalni varnosti. Te vrzeli vplivajo na varnost schengenskega območja kot celote.

Hkrati schengenske države ne vnašajo dovolj bistvenih podatkov v sistem, tudi če so takšni podatki takoj na voljo na nacionalni ravni. Na začetku leta 2025 je bilo zabeleženih približno 1,7 milijona razpisov ukrepov za posameznike, od katerih jih je le približno 900 000 (52 %) vključevalo fotografije, le približno 600 000 (35 %) pa jih je vsebovalo prstne odtise. Te velike vrzeli znatno ovirajo zmožnost držav, da identificirajo posameznike, zlasti tiste, ki predstavljajo varnostno grožnjo. Poleg tega morajo države članice včasih izboljšati več zahtev glede varstva podatkov za obsežne informacijske sisteme in okrepiti spremljanje teh zahtev.

Odprava teh pomanjkljivosti ni le tehnična nujnost, temveč temeljna zahteva za zaščito celovitosti in varnosti schengenskega območja.

Komisija poziva vse schengenske države, naj si prizadevajo za učinkovito nadaljnje ukrepanje na podlagi rezultatov pregleda stanja schengenske ureditve za leto 2024 in po potrebi dejavno sodelujejo s koordinatorjem za schengensko ureditev. Poziva jih, naj v primeru priporočil, ki imajo zanje **finančne posledice**, ta priporočila v okviru nacionalnih programov skladov EU izvajajo prednostno¹². Čeprav so na voljo znatna finančna sredstva, financiranje EU pogosto ni usmerjeno tja, kjer je najbolj potrebno. Potrebne so močnejše povezave med priporočili iz schengenskega ocenjevanja, ocenami ranljivosti in financiranjem v okviru novega večletnega finančnega okvira.

3. Tematska schengenska ocenjevanja za leto 2024

Tematska schengenska ocenjevanja so edinstvena priložnost, da se oceni, kako se schengenska pravila izvajajo v schengenskih državah v določenem trenutku, in da se primerjajo prakse držav, ki se srečujejo s podobnimi izzivi.

Tematsko ocenjevanje učinkovitejšega vračanja

V preteklem letu je Evropski svet pozval k odločnemu ukrepanju na vseh ravneh, da bi olajšali **vrnitve** iz Evropske unije, **povečali njihovo število in jih pospešili** z uporabo vseh veljavnih politik, instrumentov in orodij EU. Učinkovitejše izvajanje veljavne zakonodaje o vračanju skupaj z nadaljnjim delom v zvezi s skupnim pristopom k vračanju podpira tudi hitrejša in učinkovitejša izvajanja pakta o migracijah in azilu.

V odgovor na ta poziv k ukrepanju je bilo leta 2024 izvedeno in dokončano **tematsko schengensko ocenjevanje učinkovitejšega vračanja**. Poročilo je bilo sprejeto decembra 2024 in vključuje medsektorsko analizo trenutnih instrumentov, ki lahko prispevajo k temu cilju, vključno z uredbo o evropski mejni in obalni straži, direktivo o vračanju, zakonikom o schengenskih mejah in Schengenskim informacijskim sistemom.

Skupino za ocenjevanje je sestavljalo 15 strokovnjakov iz schengenskih držav, dva strokovnjaka Komisije, en opazovalec iz agencije Frontex in en opazovalec iz Agencije za temeljne pravice. Skupina je delala vse leto 2024, pri čemer je opravila temeljito analizo ter obiskala Italijo, Norveško in Nizozemsko, da bi ocenila prakse, ki jih zaradi njihove posebne narave ni bilo mogoče učinkovito oceniti na daljavo.

V oceni je bila poudarjena zapletenost postopkov vračanja, ki se uporabljajo za najrazličnejše državljane tretjih držav, vključno z:

- osebami, ki zakonito vstopijo na schengensko območje, vendar prekoračijo obdobje dovoljenega bivanja ali zakonitega bivanja (npr. državljani, oproščeni vizumske

¹² Sklad za integrirano upravljanje meja – Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko, Sklad za azil, migracije in vključevanje ter Sklad za notranjo varnost.

obveznosti),

- osebami, ki vstopijo nezakonito in so prijete na zunanjih mejah, ter
- osebami, prijeti na ozemlju schengenske države zaradi nezakonitega bivanja po zakonitem ali nezakonitem vstopu.

Učinkoviti ukrepi vračanja so kot taki med najbolj trajnostnimi orodji za varovanje območja svobode, varnosti in pravice brez notranjih meja.

Glede na to, da je vključenih več deležnikov, postopkov in mehanizmov, je bil v poročilu o tematskem schengenskem ocenjevanju poudarjen pomen vračanja kot ključnega dela evropskega integriranega upravljanja meja. Da bi to dosegli, je bistveno učinkovito medagencijsko sodelovanje na nacionalni in evropski ravni, skupaj z zadostno stopnjo pripravljenosti in boljšo izmenjavo informacij. To je potrebno tako za učinkovito in informirano odločanje kot za izvrševanje odločb o vrnitvi. Vse to je mogoče olajšati s Schengenskim informacijskim sistemom. V poročilu so opredeljeni skupni izzivi, povezani s ključnimi fazami postopka vračanja, vključno z njegovim začetkom, identifikacijo državljanov tretjih držav, prostovoljnimi in prisilnimi vračanjem, ter strukturami in mehanizmi sodelovanja, ki podpirajo te postopke.

Svet je na podlagi poročila o ocenjevanju sprejel priporočila za reševanje opredeljenih skupnih izzivov¹³. V poročilu o ocenjevanju so opredeljene tudi najboljše prakse nekaterih schengenskih držav, ki lahko pomagajo pri izvajanju popravilnih ukrepov.

Rezultati tematskega ocenjevanja so bili vključeni v predlog za nov skupni pristop k vračanju, ki ga je Komisija predstavila marca 2025¹⁴. Predstavlja načrt za izboljšanje nacionalnih sistemov vračanja, dokler novi zakonodajni okvir ne bo v celoti vzpostavljen.

Nadaljnje ukrepanje na podlagi tematskega ocenjevanja evropskega integriranega upravljanja meja

Integrirano upravljanje meja je ključni cilj EU, kot je določeno v členu 77(2), točka (d), Pogodbe o delovanju Evropske unije. Njegov cilj je olajšati prehajanje meja in zagotoviti enotno, visoko raven nadzora na zunanjih mejah EU ter s tem prispevati k notranji varnosti EU in učinkovitemu upravljanju migracij ob spoštovanju temeljnih pravic. Temelji na štiristopenjskem modelu varovanja dostopa, ki zajema ukrepe v tretjih državah, kot so ukrepi v okviru skupne vizumske politike, ukrepe s sosednjimi tretjimi državami, ukrepe za nadzor

¹³ Izvedbeni sklep Sveta z dne 6. marca 2025 o priporočilih za obravnavo skupnih področij za izboljšave, opredeljenih med tematskim schengenskim ocenjevanjem 2024 „Premostitev nacionalnih vrzeli: s skupnimi inovativnimi rešitvami in inovativnimi praksami do učinkovitega sistema EU za vračanje“.

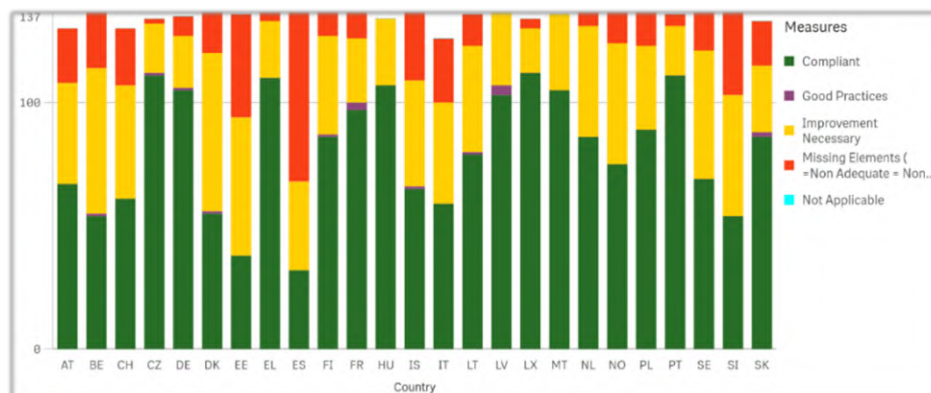
¹⁴ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega sistema za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, ter razveljavitvi Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta, Direktive Sveta 2001/40/ES in Odločbe Sveta 2004/191/ES (COM(2025) 101 final).

meja na zunanjih mejah, analizo tveganja in ukrepe znotraj schengenskega območja ter vračanje.

Tematsko ocenjevanje nacionalnih strategij schengenskih držav za integrirano upravljanje meja je bilo izvedeno v obdobju 2019–2020. Svet je po tematskem ocenjevanju sprejel sklep o priporočilu za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih med tematskim ocenjevanjem nacionalnih strategij držav članic za integrirano upravljanje meja za obdobje 2019–2020¹⁵. V priporočilu so opredeljeni najpomembnejši vidiki, ki jih morajo države upoštevati pri reviziji svojih nacionalnih strategij.

V drugi polovici leta 2024 so Komisija in strokovnjaki iz schengenskih držav¹⁶, skupaj z opazovalcem iz agencije Frontex, Evropske agencije za mejno in obalno stražo, preučili dosednji napredek. Preučili so, v kolikšni meri so bile revidirane nacionalne strategije usklajene s prednostnimi nalogami politike EU, pri čemer so se osredotočili na mehanizme upravljanja, načrtovanje virov in strateške cilje. Pri ocenjevanju je bilo na podlagi 140 kazalnikov ocenjeno, v kolikšni meri so bila izvedena priporočila iz prejšnjega ocenjevanja, opredeljena pa so bila tudi področja, ki jim je treba še vedno nameniti dodatno pozornost.

Ta celovita analiza je ključno orodje za povečanje skladnosti in operativne učinkovitosti upravljanja schengenskega območja ter okrepitev izvajanja evropskega integriranega upravljanja meja na ravni EU in nacionalni ravni.

Rezultati ocenjevanja

Rezultati kažejo opazne izboljšave, kar je znak, da so države močno zavezane napredku v skladu s ciklom evropske večletne strateške politike. Ključne izboljšave od ocenjevanja za obdobje 2019–2020 vključujejo močnejše mehanizme upravljanja na nacionalni ravni in ravni EU, skladnejši pristop k nadzoru meja, ki temelji na tveganju, in boljše strateško načrtovanje za finančne vire. Zlasti element vračanja je postal osrednjega pomena za nacionalne strategije, s čimer se je integrirani pristop okrepil tudi z vključitvijo upravljanja migracij, čeprav je še vedno potrebna nadaljnja harmonizacija. Še en pomemben korak naprej je večji poudarek na

¹⁵ Dokument Sveta 6755/21 z dne 8. marca 2021.

¹⁶ Belgije, Francije, Grčije, Italije, Madžarske, Nemčije, Nizozemske, Portugalske in Romunije pod vodstvom Norveške.

notranji varnosti, ki je zdaj osrednji steber integriranega upravljanja meja v vseh schengenskih državah.

Vendar vrzeli ostajajo. Nacionalne strategije pogosto niso usklajene z načrtovanjem zmogljivosti, zlasti na področju človeških virov, usposabljanja ter naložb v infrastrukturo in opremo. Poleg tega je medagencijsko sodelovanje še vedno razdrobljeno, kar omejuje učinkovitost struktur upravljanja. Te trajne pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene že pri prejšnjem ocenjevanju, poudarjajo potrebo po nadaljnjem povezovanju in strateškem usklajevanju, da bi se zagotovil resnično enoten in odporen evropski integrirani sistem upravljanja meja.

Nadaljnje ukrepanje na podlagi tematskega ocenjevanja nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami na schengensko območje

Glede na znatno povečanje nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami v EU, kar dokazujejo rekordni zasegi kokaina¹⁷, je bilo med februarjem in novembrom 2023 izvedeno tematsko ocenjevanje, da bi se opredelile najboljše prakse na področju nacionalnih zmogljivosti držav za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami v EU. Svet je zato marca 2024 sprejel izvedbeni sklep¹⁸ o priporočilu za izvajanje najboljših praks, ugotovljenih leta 2023 pri tematskem schengenskem ocenjevanju.

Glede na to, da je bil glavni cilj tega tematskega schengenskega ocenjevanja opredeliti najboljše prakse, so bile schengenske države pozvane, naj ocenijo dodano vrednost in izvedljivost vključitve teh praks v svoje nacionalne okvire ter se po potrebi posvetujejo z državami, ki jih že izvajajo.

Od 27 ocenjenih držav članic in pridruženih držav so vse razen ene Komisiji in Svetu predložile akcijske načrte. Komisija je prejela akcijske načrte Avstrije, Belgije, Češke, Danske, Estonije, Finske, Grčije, Hrvaške, Islandije, Italije, Latvije, Lihtenštajna, Litve, Luksemburga, Madžarske, Malte, Nemčije, Nizozemske, Norveške, Poljske, Portugalske, Slovaške, Slovenije, Španije, Švedske in Švice.

Komisija je leta 2024 pregledala¹⁹ akcijske načrte, predložene za preverjanje izvajanja priporočila Sveta, v skladu s katerim morajo države analizirati in preučiti izvajanje najboljših praks, opredeljenih med tematskim ocenjevanjem, v svojih nacionalnih sistemih.

Na podlagi predloženih akcijskih načrtov so države članice, ki nameravajo izvajati ali že izvajajo največ najboljših praks, Avstrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Grčija, Hrvaška, Malta in Nizozemska. Poleg tega najboljše prakse pri evidentiranju tokov prepovedanih drog

¹⁷ Četrty celovit pregled trgov prepovedanih drog v Evropski uniji, ki sta ga izvedla Europol in Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA – julija 2024 preimenovan v Agencijo Evropske unije za droge (EUDA)).

¹⁸ Izvedbeni sklep Sveta z dne 5. marca 2024 o priporočilu za izvajanje najboljših praks, ugotovljenih leta 2023 pri tematskem schengenskem ocenjevanju zmogljivosti držav članic na področjih politik policijskega sodelovanja, varovanja zunanjih meja in upravljanja informacijskih sistemov z namenom boja proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami v Unijo.

¹⁹ V skladu s členom 21(2), prvi pododstavek, Uredbe (EU) 2022/922.

kažejo najvišjo skupno stopnjo izvajanja, kar kaže na močno skupno zavezanost in znaten napredek pri prepoznavanju tokov prepovedanih drog na schengensko območje. Nasprotno pa najboljše prakse za ustvarjanje ovir in povečanje odpornosti logističnih vozlišč kažejo zelo nizko splošno stopnjo izvajanja, pri čemer so poudarjeni precejšnji izzivi, ki se lahko pojavijo zaradi omejenih virov, operativne zapletenosti ali različnih nacionalnih prednostnih nalog. Pomanjkanje znatnega napredka na tem področju je zlasti skrb vzbujajoče glede na strateški pomen logističnih vozlišč, ki predstavljajo kritične točke ranljivosti v boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami. Za reševanje teh izzivov bodo potrebni boljše usklajevanje, ciljno usmerjeno financiranje in večja tehnična podpora za države, ki imajo težave na tem področju.

Na podlagi informacij iz akcijskih načrtov **Komisija meni, da so vsi predloženi akcijski načrti zaključeni**, z eno izjemo. Izvajanje najboljših praks se bo še naprej spremljalo z rednimi schengenskimi ocenjevanji v skladu z večletnim ocenjevalnim programom, kot je določeno v izvedbenem sklepu Sveta.

4. Razmere na notranjih mejah

1. januarja 2025 je bil odpravljen nadzor na notranjih kopenskih mejah z Romunijo in Bolgarijo, tako da na odpravo nadzora na notranjih mejah čaka samo še ena država članica EU, to je Ciper.

10. julija 2024 je začel veljati revidirani zakonik o schengenskih mejah²⁰, ki določa nov okvir za ponovno uvedbo nadzora na notranjih mejah s spremenjenimi roki in strožjimi zahtevami za spremljanje in poročanje. Komisija je na podlagi teh novih pravil sprejela izvedbene sklepe, s katerimi je oblikovala predlogo za uradno obvestilo držav o ponovni uvedbi ali podaljšanju nadzora na notranjih mejah, skupaj z enotno obliko za poročanje o ponovni uvedbi ali podaljšanju nadzora na notranjih mejah²¹.

Od začetka veljavnosti spremenjenega zakonika o schengenskih mejah je **deset schengenskih držav ponovno uvedlo nadzor na svojih notranjih mejah**²². Šest držav članic (tj. Avstrija, Danska, Francija, Nemčija, Norveška in Švedska) je imelo nadzor meje za daljša obdobja vzpostavljen že pred začetkom veljavnosti spremenjenega zakonika o schengenskih mejah. Nemčija je geografski obseg tega nadzora nato razširila na vse svoje notranje meje. Nizozemska je prvič uradno obvestila o ponovni uvedbi nadzora na vseh svojih kopenskih in zračnih mejah. Bolgarija je po odpravi nadzora na notranjih mejah kot preventivni ukrep začasno ponovno uvedla nadzor na svojih kopenskih mejah.

²⁰ Uredba (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o Zakoniku Unije o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah).

²¹ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2025/315 z dne 14. februarja 2025 o določitvi predloge za uradno obvestilo o začasni ponovni uvedbi ali podaljšanju nadzora na notranjih mejah (C/2025/902); Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2025/308 z dne 14. februarja 2025 o določitvi enotne oblike za poročilo o ponovni uvedbi ali podaljšanju nadzora na notranjih mejah v skladu s členom 33 Uredbe (EU) 2016/399 Evropskega parlamenta in Sveta (C(2025) 905).

²² Za pregled glej: [Začasna ponovna uvedba nadzora meje – Evropska komisija](#).

Komisija uporablja nove roke in obveznosti poročanja za vse ponovne uvedbe in podaljšanja, o katerih so bila uradna obvestila poslana od začetka veljavnosti spremenjenega zakonika.

Komisija je bila v okviru stalnega dialoga o nadzoru na notranjih mejah v tesnem stiku z državami, ki so ponovno uvedle nadzor na notranjih mejah, in državami, na katere ponovna uvedba takih ukrepov vpliva. Te razprave so spodbudile izmenjavo informacij med zadevno državo ter med Komisijo in schengenskimi državami. Komisija je poudarila, da morajo države sprejeti blažilne ukrepe, da bi čim bolj omejile vpliv nadzora meje na čezmejna potovanja, tovorni promet²³ in delovanje čezmejnih regij. Razprave so bile osredotočene tudi na nadaljnji napredek pri nadaljnjem ukrepanju na podlagi priporočil Komisije iz novembra 2023 o alternativnih ukrepih za obravnavanje resnih groženj javnemu redu in nacionalni varnosti²⁴.

Hkrati so bili v okviru schengenskih ocenjevanj, izvedenih leta 2024, opravljeni obiski centrov za policijsko in carinsko sodelovanje ter policijskih postaj v regijah ob notranjih mejah. Namen teh obiskov je bil preveriti, ali strukture in postopki zagotavljajo pravočasno izmenjavo informacij in učinkovite skupne operacije, v okviru katerih se obravnavajo čezmejni kriminal, nedovoljene migracije in grožnje javni varnosti. Splošni namen teh ocen je bil (a) zagotoviti učinkovito izmenjavo informacij in operativno sodelovanje med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, s čimer bi se okrepila notranja varnost, ter (b) opredeliti področja, na katerih so potrebne izboljšave ali popravni ukrepi. Te dejavnosti spremljanja in razprave so razkrile nesistematično naravo kontrol.

Komisija si prizadeva tudi zagotoviti, da ponovna uvedba nadzora na notranjih mejah posebej ne prizadene nobene schengenske države ali čezmejne regije, zlasti ne tistih z edinstvenim geografskim položajem. Sprejemajo se ustrezni ukrepi za obravnavo primerov, v katerih ponovna uvedba nadzora na notranjih mejah povzroča resne nevšečnosti v vsakdanjem življenju posameznikov in podjetij.

Komisija spodbuja tudi operativno sodelovanje med schengenskimi državami, da bi se učinkoviteje in uspešneje obravnavala varnostna in migracijska vprašanja držav članic. Prav tako spodbuja razvoj regionalnega sodelovanja ob migracijskih poteh, pri čemer dejavno sodeluje tudi s tretjimi državami. Da bi zagotovili hitro, a tudi urejeno vračanje migrantov brez urejenega statusa na notranjih mejah, morajo schengenske države uporabljati svoje že obstoječe dvostranske sporazume o ponovnem sprejemu ali skleniti operativne dogovore za izvajanje postopka predaje, uvedene v skladu s spremenjenim zakonikom o schengenskih mejah.

²³ V skladu s sporočilom Komisije o zelenih vozniških pasovih se tovorna vozila ne bi smela soočati z več kot 15-minutnimi skupnimi zamudami pri prehodu notranjih meja vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T), ne glede na blago, ki ga prevažajo. Komisija je še naprej organizirala srečanja z mrežo nacionalnih kontaktnih točk za prevoz, kadar so bile ugotovljene morebitne težave, ki bi lahko negativno vplivale na pretok cestnega prevoza na notranjem trgu.

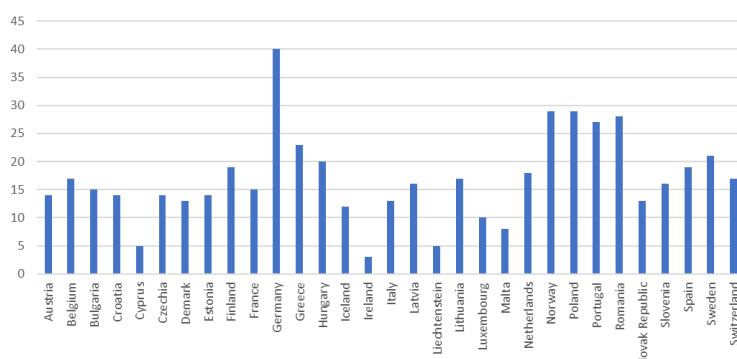
²⁴ Priporočilo Komisije z dne 23. novembra 2023 o sodelovanju med državami članicami v zvezi z resnimi grožnjami notranji varnosti in javnemu redu na območju brez nadzora na notranjih mejah (C(2023) 8139 final).

Od začetka veljavnosti spremenjenega zakonika o schengenskih mejah je nadzor na notranjih mejah doslej podaljšala ena država članica, to je Nemčija. Komisija je na zahtevo Luksemburga že začela posvetovanje²⁵. Posledično so bila organizirana srečanja na operativni in ministrski ravni, namenjena odpravi praktičnih ovir za čezmejne tokove in povečanju sodelovanja pri alternativnih operativnih ukrepih. Komisija ostaja zavezana spoštovanju načel prostega gibanja in varnosti na celotnem schengenskem območju ter bo v prihodnjem schengenskem ciklu po potrebi sprejela nadaljnje ukrepe, vključno z izdajo mnenj, kot je določeno v revidiranem zakoniku o schengenskih mejah.

5. Orodja za schengensko ocenjevanje in spremljanje

Komisija je novembra 2024 oblikovala **nabor schengenskih ocenjevalcev za leto 2025**. V skladu z zahtevami schengenskega ocenjevalnega in spremljevalnega mehanizma so skoraj vse schengenske države imenovalе vsaj enega strokovnjaka. Samo ena država se je vzdržala, ker bi imenovanje znatno vplivalo na opravljanje nacionalnih nalog²⁶ in zato ni mogla imenovati po vsaj enega strokovnjaka za vsako področje schengenskega sistema²⁷.

Skupaj je bilo imenovanih 545 nacionalnih strokovnjakov, od katerih jih je bilo **525** vključenih v nabor za leto 2025, pri čemer so se upoštevala splošna in posebna merila, določena v Uredbi (EU) 922/2022 in ustreznem pozivu schengenskim državam²⁸.

Število izbranih strokovnjakov na posamezno schengensko državo (2025)

Da bi zagotovili visokokakovosten nabor strokovnjakov za dejavnosti ocenjevanja in spremljanja, je bila **leta 2024 pripravljena strategija usposabljanja za schengensko ocenjevanje**. Strategija določa ključne vidike dejavnosti usposabljanja za schengensko ocenjevanje, ki temeljijo na kratkoročnih in srednjeročnih ciljih, z namenom izvajanja skladne metodologije za skupni in integrirani okvir usposabljanja za schengensko ocenjevanje. Njen cilj je med drugim zagotoviti skupni učni načrt za vse dejavnosti usposabljanja, okrepljeno upravljanje za izvajanje usposabljanja in racionaliziran izbor udeležencev usposabljanja, s čimer bi se izboljšale sinergije z naborom schengenskih ocenjevalcev. Leta 2024 je bilo v

²⁵ V skladu s členom 27a Uredbe (EU) 2016/399.

²⁶ V skladu s členom 17(2) Uredbe (EU) 2022/922.

²⁷ Danska ni imenovala strokovnjaka za policijsko sodelovanje.

²⁸ Člen 15(1) Uredbe (EU) 2022/922.

dejavnosti začetnega usposabljanja v tem skupnem okviru **90 strokovnjakov usposobljenih in certificiranih** kot schengenski ocenjevalci.

Januarja 2025 je potekala tretja **delavnica koordinatorjev za schengensko ocenjevanje držav in vodilnih strokovnjakov**, na kateri so sodelovali schengenske države in koordinatorji Komisije za ocenjevanje schengenskih držav, pa tudi imenovani vodilni strokovnjaki za ocenjevanja za leti 2024 in 2025. Več kot 40 višjih strokovnjakov iz schengenskih držav, ki so zastopali skupnost več kot 500 schengenskih ocenjevalcev, je strateško izmenjalo mnenja o prihodnosti schengenskega območja in zlasti o tem, kako okrepiti okvir upravljanja na evropski in nacionalni ravni. Namen delavnice je bil tudi pripraviti nacionalne koordinatorje za ocenjevanje schengenskih držav in vodilne strokovnjake za dejavnosti schengenskega ocenjevanja v letu 2025.

6. Pogled v prihodnost: dejavnosti ocenjevanja in spremljanja v letu 2025

Leto 2025 zaznamuje **40. obletnica** sklenitve Schengenskega sporazuma, ki je bil podpisan 14. junija 1985. Ta mejnik bo vse leto vplival na agendo za upravljanje schengenskega območja, pri čemer bo schengensko območje ponovno potrjeno kot simbol našega skupnega dosežka, tj. varne in združene Evrope, ki koristi tako evropskim državljanom kot podjetjem. Ob praznovanju tega pomembnega dosežka bo schengensko območje ostalo v središču prednostnih nalog Komisije in bo še naprej bistveno strateško sredstvo za krmarjenje po spreminjajočem se geopolitičnem okolju.

Schengenski ocenjevalni in spremljevalni mehanizem bo še naprej odražal dinamično in razvijajočo se naravo schengenskega projekta ter zagotavljal njegovo odpornost in učinkovitost v spreminjajočem se okolju. Sprejete so bile nove pravne zahteve, zlasti tiste, ki izhajajo iz pakta o migracijah in azilu (npr. uredba o preverjanju, uredba o postopku vračanja na meji), in tiste, povezane z novo digitalno arhitekturo, ki podpira upravljanje meja in notranjo varnost schengenskega območja (npr. uredbe o interoperabilnosti, postopki ETIAS, dostop organov preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj do SVI, ETIAS, interoperabilnost, direktiva o izmenjavi informacij).

Na podlagi tega bo Komisija v posvetovanju s schengenskimi državami in ustreznimi organi EU leta 2025 revidirala²⁹ **standardni vprašalnik za schengensko ocenjevanje**. Posodobljeni vprašalnik bo okrepil tudi strateške vidike, na katerih temelji dobro delovanje schengenskega območja, kot sta upravljanje schengenskega območja in uporaba s tem povezanih finančnih instrumentov EU.

V skladu z večletnim ocenjevalnim programom za obdobje 2023–2029 se bo izvajal **letni ocenjevalni program za leto 2025**³⁰. Ta vključuje redna ocenjevanja Švice, Slovenije in Avstrije ter ocenjevanja Bolgarije in Romunije po njuni popolni vključitvi v schengensko območje brez nadzora na notranjih mejah. Kar zadeva **dejavnosti spremljanja** za leto 2025,

²⁹ V skladu s členom 14 Uredbe (EU) 2022/922.

³⁰ Letni ocenjevalni program za leto 2025 je na voljo tukaj: [letno ocenjevanje](#).

namerava Komisija izvesti obiske v Franciji (ki je bil že opravljen marca 2025), Grčiji (septembra 2025) in na Portugalskem.

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.– avg.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Redno ocenjevanje	Švica		Slovenija		Avstrija			Romunija		Bolgarija	
Prvo ocenjevanje											
Tematsko ocenjevanje											

Glede na posebno vlogo **tematskih ocenjevanj** pri opredeljevanju in obravnavanju medsektorskih izzivov za schengensko območje, kot sta bila v preteklih dveh letih nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in vračanje, Komisija po posvetovanjih s schengenskimi državami meni, da bo leto 2026 primeren trenutek za začetek novega tematskega ocenjevanja. Glede na sedanjo vojno v Ukrajini in stalno povečana varnostna tveganja bi bil cilj tega ocenjevanja opredeliti vrzeli in ranljivosti v strukturi schengenskih meja in varnosti, da bi se okrepila njena skladnost in povečala splošna raven notranje varnosti.

Poleg tega bo Komisija leta 2025 še naprej spremljala nadaljnje ukrepanje na podlagi tekočih prvih schengenskih ocenjevanj, da bi pospešila tehnično pripravljenost obeh zadevnih držav. Za **Ciper** bi se lahko potrebni obiski³¹ opravili še v letu 2025, če bodo ciprski organi izvedli zahtevane popravne ukrepe. Za **Irsko** namerava Komisija v prvi polovici leta 2025 izdati poročilo o schengenskem ocenjevanju, ki bo zajemalo pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, sodelovanje na področju prepovedanih drog in člen 26 Schengenske konvencije. Če bo rezultat pozitiven in se bodo popravni ukrepi na drugih ustreznih področjih, zlasti na področju policijskega sodelovanja, hitro izvajali, bo lahko Svet te določbe začel izvajati na Irskem, s tem pa se bo okrepilo schengensko sodelovanje.

Komisija bo v letu 2025 okrepila tudi svoja prizadevanja za podporo nemoteni vključitvi schengenskih zahtev za države, ki se želijo pridružiti EU. Ker so **države kandidatke za članstvo v EU** tudi kandidatke za pridružitvev schengenskemu območju, ima proces širitve EU pomembne posledice za schengensko območje. Države kandidatke za članstvo v EU morajo do pristopa k EU izpolniti vse schengenske zahteve, čeprav bodo nekatere schengenske pravice, kot so popoln aktiven dostop do vseh informacijskih sistemov, pravica do izdaje schengenskih vizumov in pravica do odprave nadzora na notranjih mejah, začele veljati šele pozneje. Komisija bo tesno sodelovala z državami kandidatkami, tako da bo schengenski sistem, ko se bodo pridružile EU, zasidran v popolnoma delujočem nacionalnem okviru za upravljanje schengenskega območja. Za to so potrebne temeljite priprave, vključno z izvajanjem schengenskih akcijskih načrtov, kot je določeno v Sporočilu o širitveni politiki EU za leto 2024³².

³¹ Člen 23 Uredbe (EU) 2022/922.

³² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024) 690 final).

Nazadnje, kar zadeva usposabljanje, so bili z izvajanjem **skupnega učnega načrta** na začetnih tečajih usposabljanja v letu 2024 postavljeni trdni temelji za oblikovanje prihodnjega usposabljanja. Naslednje dejavnosti začetnega usposabljanja so načrtovane za pomlad, poletje in jesen 2025.